

Nowe gatunki muchówek (*Diptera*), błonkówek (*Hymenoptera*) i motyli (*Lepidoptera*) dla Pienin

Some new species of *Diptera*, *Hymenoptera* and *Lepidoptera* from Pieniny Mountains

RYSZARD SZADZIEWSKI, TADEUSZ PAWLIKOWSKI, JAROSŁAW BUSZKO

W lipcu 1971 r. braliśmy udział w IV Ogólnopolskim Obozie Studenckich Kół Naukowych pod hasłem „Człowiek i Środowisko” w Pieninach. W tym czasie zebraliśmy szereg nowych dla Pienin gatunków muchówek, błonkówek i motyli. Część z nich jest także nowa dla obszaru Polski lub polskich Karpat. W niniejszym wykazie nie podajemy gatunków pospolitych na całym obszarze Polski, mimo że nie były podawane z Pienin.

Dane dotyczące rozszedlenia muchówek podaliśmy na podstawie kluczy do oznaczania owadów Polski (Bańkowska, 1963; Trojan 1967, 1970; Trojanowa, 1956). Korzystaliśmy również z opracowań *Syrphidae* Sudetów (Bańkowska, 1964), Bieszczadów (Bańkowska, 1972), *Apoidea* Pienin (Dylewska, 1962; Dylewska i Noskiewicz, 1963) i Motyli Pienin (Bleszyński, Razowski i Żukowski, 1965).

Część muchówek z rodzin *Syrphidae* i *Conopidae* oznaczyła i sprawdziła dr Regina Pisarska z Instytutu Zoologicznego w Warszawie. *Apoidea* oznaczyła dr Mirosława Dylewska, oznaczenia przezierników sprawdził doc. dr hab. Józef Razowski z Zakładu Zoologii

Systematycznej i Doświadczalnej PAN w Krakowie.

Wyżej wymienionym osobom składamy gorące podziękowania.

Wykaz zebranych gatunków *Diptera*

Cyrtidae

Acrocera orbicula Fabr. Z Polski nie wykazany, podawany ze Środkowej Europy i Północnej Ameryki. Grabczycha 26 VII, 1 ♀, leg. Szadziewski.

Bombyliidae

Exoprosopa cleomene Egg. Gatunek kserotermiczny. Z Polski nie wykazany, najbliższe stanowisko na Podolu. Południowe piarżyste zbocze Zamczyska nad Kątami 7 VII, 4 ♀♀, leg. Szadziewski; 8 VII, 1 ♀, leg. Pawlikowski.

Antrax antrax (Schr.) Wykazany z doliny Nidy, Kotliny Sądeckiej, Dolnego Śląska, Wielkopolski i Puszczy Białowieskiej. Sromowce Niżne 24 VII, 1 ♀, leg. Szadziewski.

Asilidae

Laphria fuliginosa (Panz.). Wykazany ze Śnieżki w Karkonoszach, Pomorza Szczecińskiego i Puław. Grabczycha 8-25 VII, 6 ♂♂; Sromowce Niżne 7 VII, 1 ♀, leg. Szadziewski.

Isopogon vitripennis (Meig). Wykazany z Tatr i doliny Nidy. Grabczycha 9 VII, 1 ♂, leg. Szadziewski.

Therevidae

Thereva praecox Egg. Wykazany z okolic Krakowa, doliny Nidy i okolic Gdańska. Północne zbocze nad Krościenkiem 10 VII, 1 ♂, leg. Szadziewski.

Conopidae

Ocemyia sundewalli (Zett.). Wykazany z Bukowiny Tatrzańskiej, Podkarpacia, Dolnego Śląska, Pomorza. Grabczycha 24 VII, 1 ♀, 1 ♂, leg. Szadziewski.

Syrphidae

Merodon rufus Meig. Wykazany tylko z okolic Krakowa. Grabczycha 16 VII, 1 ♂, leg. Pawlikowski.

Merodon constans Rossi. Wykazany ze Śląska Cieszyńskiego, Żąbkowiec Śląskich, okolic Wrocławia i Bieszczadów. Kosarzyska 28 VII, 1 ♂, leg. Szadziewski.

Eristalis alpinus (Panz.). Wykazany z Bieszczadów, Tatr, Sudetów, Pomorza, Mazowsza i Puszczy Białowieskiej. Podskalnia Góra 6 VII, 1 ♀, leg. Szadziewski.

Eristalis rupium Fabr. Wykazany z Tatr, Bieszczadów, Sudetów, Pomorza i środkowej części Polski. Grabczycha 9 VII, 1 ♀; 24 VII, 1 ♀, leg. Pawlikowski; Wyżni Łazek 17 VII, 1 ♀, leg. Szadziewski.

Eristalis jugorum Egg. Wykazany z Bieszczadów, Tatr, Nowego Sącza, Sudetów. Grabczycha 27 VII, 1 ♀, leg. Pawlikowski.

Eristalinus sepulcralis (L.). W Polsce często spotykany na niżu, w górach stwierdzony w Bieszczadach i Sudetach. Grabczycha 15 VII, 2 ♀♀, 1 ♂, leg. Pawlikowski.

Volucella inanis (L.). Wykazany z Bieszczadów, Tatr, Podkarpacia, Ojcowa i Sudetów. Grabczycha 20 VII, 1 ♂; Wyżni Łazek 27 VII 1 ♂, leg. Szadziewski.

Eumerus annulatus Panz. Gatunek kserotermiczny, wykazany ze Śląska i Pomorza.

Występuje licznie na silnie nagranych piargach Grabczychy 9-12 VII, 4 ♂♂, 5 ♀♀, leg. Szadziewski.

Xylota xanthocnema Coll. Wykazany ostatnio z Bieszczadów. Grabczycha 16 VII, 1 ♀, 1 ♂, leg. Pawlikowski; Wyżni Łazek 17 VII, 1 ♀, 1 ♂; Kosarzyska 17 VII, 1 ♂, leg. Szadziewski.

Xylota curvipes Loew. Wykazany z Tatr, środkowej części kraju i Puszczy Białowieskiej. Kosarzyska 17 VII, 1 ♂, leg. Szadziewski.

Xylota florum (Fabr.). Wykazany z Bieszczadów, Tatr, Sudetów, Pomorza i Puszczy Białowieskiej. Kosarzyska 17 VII, 1 ♂; Wyżni Łazek 17 VII, 1 ♀, leg. Pawlikowski.

Xylota abiens Meig. Wykazany z Tatr, Sudetów, Podkarpacia, Skierniewic i Puszczy Białowieskiej. Czorsztyn 7 VII, 1 ♀; Wyżni Łazek 12 VII, 1 ♀, leg. Szadziewski.

Temnostoma vespiforme (L.). Wykazany z Bieszczadów, Podkarpacia, Pomorza i Białowieży. Wyżni Łazek 17 VII, 1 ♀, leg. Szadziewski.

Criorhina berberina (Fabr.). Wykazany z Bieszczadów, Tatr, Sudetów i Pomorza. Grabczycha 16 VII, 1 ♀, leg. Pawlikowski.

Cynorrhina fallax (L.). Wykazany z Tatr, Sudetów, środkowej części kraju i Puszczy Białowieskiej. Ligarki 26 VII, 1 ♀, leg. Pawlikowski.

Pipiza bimaculata Meig. Wykazany z Bieszczadów, Tatr, Doliny Sądeckiej, Śląska i Pomorza. Grabczycha 24 VII, 1 ♂, leg. Szadziewski.

Orthoneura nobilis (Fall.). Wykazany z Bieszczadów, Tatr, Podkarpacia, Sudetów, Śląska, okolic Poznania i Pomorza. Grabczycha 24 VII, 1 ♀, leg. Szadziewski.

Cheilosia illustrata (Harr.). Wykazany z Bieszczadów, Tatr, Podkarpacia, Sudetów, Śląska i Pomorza. Grabczycha, Podskalnia Góra, Wyżni Łazek 4-27 VII, licznie poławiany.

Cheilosia canicularis (Panz.). Wykazany z Bieszczadów, Tatr, Podkarpacia, Sudetów, okolic Poznania i Pomorza. Wyżni Łazek 14 VII, 3 ♀♀, leg. Szadziewski; 22 VII, 2 ♀♀, leg. Pawlikowski.

Cheilosia impressa Loew. Wykazany z Bieszczadów, Tatr, Podkarpacia, Sudetów, okolic Warszawy i Śląska. Grabczycha 16 VII, 1 ♀, leg. Szadziewski.

Cheilosia gagatea Loew. Wykazany tylko

z okolic Sącza. Grabczycha 26 VII, 1 ♀, Podskalnia Góra 6 VII, 1 ♀, leg. Szadziewski.

Didea fasciata Macg. Wykazany z Bieszczadów, Tatr, Śląska, Sudetów, doliny Nidy, Pomorza. Grabczycha 16 VII, 1 ♀, leg. Pawlikowski; Wyżni Łazek 27 VII, 1 ♀, leg. Szadziewski.

Ischyrosyrphus laternarius (Müll.). Wykazany z Bieszczadów, Sudetów i Śląska. Ligarki 17 VII, 1 ♀, leg. Szadziewski.

Ischyrosyrphus glaucius (L.). Wykazany z Bieszczadów, Tatr, Podkarpacia, Sudetów, Pomorza i Puszczy Białowieskiej. Trzy Korony 17 VII, 1 ♀, leg. Pawlikowski; Ligarki 17 VII, 1 ♀, Grabczycha 23 VII, 1 ♀, Kosarzyska 23 VII, 1 ♀, leg. Szadziewski.

Syrphus friuliensis van der Goot. Ostatnio wykazany z Bieszczadów. Kosarzyska 13 VII, 1 ♀, leg. Pawlikowski; Grabczycha 11 VII, 1 ♀, Ligarki 17 VII, 1 ♀, leg. Szadziewski.

Syrphus torvus O.-S. Wykazany z Bieszczadów, Tatr, Krakowa, Sudetów, Śląska, Pomorza i Puszczy Białowieskiej. Grabczycha 9-16 VII, licznie poławiany.

Syrphus umbellatarum Fabr. Wykazany z Bieszczadów, Tatr, okolic Krakowa, Sudetów, Śląska i Pomorza. Grabczycha 16 VII, 1 ♀, Podskalnia Góra 20 VII, 1 ♀, leg. Pawlikowski.

Syrphus compositarum Verr. Wykazany z Bieszczadów, Sudetów i doliny Nidy. Stok południowy Trzech Koron 9 VII, 1 ♀, 1 ♂, Grabczycha 23 VII, 1 ♀, leg. Szadziewski.

Chrysotoxum cautum (Harr.). Wykazany z doliny Nidy i Pomorza. Wyżni Łazek 13 VII, 1 ♂, leg. Szadziewski; Trzy Korony 17 VII, 1 ♂, leg. Pawlikowski.

Wykaz zebranych gatunków *Hymenoptera*

Colletidae

Colletes daviesanus Sm. Wykazany z Zakopanego, Krakowa, Kazimierza n. Wisłą, Mazur i Pomorza. Góra Zamkowa w Czorsztynie 12 VII, 1 ♂, leg. Kozłowski.

Andrenidae

Andrena gelriae v. d. Vecht. Gatunek podany z kilku stanowisk w woj. lubelskim (Dylewska i Zabłocki, 1972). Podskalnia Góra 6 VII, 1 ♀, leg. Szadziewski.

Halictidae

Halictus pauxillus (Schenck). Wykazany z Krakowa oraz kilku stanowisk w Polsce środkowej. Grabczycha 9 VII, 3 ♀♀, 11 VII 3 ♀♀, 27 VII, 1 ♀, leg. Pawlikowski; Ligarki 17 VII, 1 ♀, leg. Buszko; Kosarzyska 17 VII, 1 ♀, Zamczysko 7 VII, 1 ♀, leg. Szadziewski.

Megachilidae

Stelis phaeoptera (K.). Wykazany z Zakopanego, Mszyny Dolnej, Poręby Wielkiej, Krakowa, Dolnego Śląska, kilku stanowisk w Polsce środkowej, Pomorza i Mazur. Grabczycha 24 VII, 1 ♂, leg. Buszko.

Dioxys tridentata (Nyl.). Wykazany z Pomorza i Mazur. Grabczycha 11 VII, 2 ♂♂, leg. Buszko; 25 VII, 1 ♂, leg. Szadziewski; Zamczysko 7 VII, 2 ♂♂, leg. Pawlikowski; 16 VII, 1 ♂, 1 ♀, leg. Buszko.

Osmia ononidis Ferton. Gatunek pontyjski, znany w Polsce z kilku stanowisk: k. Jarosławia, Przemyśla, Sanoka, Gór Pieprzowych i Krasnegostawu n. Wieprzem. Zamczysko 7 VII, 1 ♂, leg. Buszko.

Osmia aurulenta (Panz.). Wykazany z Krakowa, Łowicza, Mazur i Pomorza. Grabczycha 26 VII, 1 ♀, leg. Pawlikowski.

Coelioxys conidea (Ill.). Wykazany z okolic Szczucina n. Wisłą, Łowicza i Mazur. Grabczycha 14 VII, 1 ♂, leg. Pawlikowski.

Apidae

Nomada argentana H.-S. Wykazany ze Śląska i Pomorza Szczecińskiego. Wąwóz Sobczański 2 VII, 1 ♀, leg. Szadziewski; Macełowa Góra 7 VII, 1 ♀, leg. Buszko; Zamczysko 7 VII, 1 ♀, leg. Pawlikowski.

Anthophora plagiata (Ill.). Wykazany ze Szczucina n. Wisłą, Krakowa, Opatowa, Mazur i Pomorza. Grabczycha 14 VII, 1 ♂, leg. Pawlikowski.

Wykaz zebranych gatunków *Lepidoptera*

Aegeriidae

Synanthedon stomoxyformis Hbn. Gatunek bardzo rzadki, występujący w środkowej i południowej Europie. Wykazany z kilku miejsc od Wybrzeża po Karpaty. Zamczysko 7 VII, 1 ♀, leg. Dylewska.

Dipsosphacia ichneumoniformis F. Gatu-

nek szeroko rozsielony w Europie. Znany z całej Polski. Zamczysko 7 VII, 1 ♀, leg. Buszko.

Summary

During the study of the fauna of Pieniny Mountains in July 1971, 48 for this region new species could be determined: 36 *Diptera*, 10 *Hymenoptera*, 2 *Lepidoptera*. Among them two species of *Diptera* are new for Poland, i.e. *Acrocera orbicula* Fabr. (*Cyrtidae*) and *Exoprosopa cleomene* Egg. (*Bombyliidae*). Moreover, in our list there are 15 new species for the Polish Carpathian Mountains and 7 new species for south Poland.

Literatura

- Bańkowska, R., 1963: *Syrphidae* (*Diptera*). Klucze do oznaczania owadów Polski. Część XXVIII. z. 34.
- Bańkowska, R., 1964: *Syrphidae* (*Diptera*) Sude-tów. *Fragm. faun.*, 9: 287-313.
- Bańkowska, R., 1971: *Syrphidae* (*Diptera*) Biesz-czadów. *Fragm. faun.*, 17: 401-476.
- Bleszyński, S., Razowski, J., Żukowski, R., 1965: Fauna motyli Pienin. *Acta zool. cracov.*, 10: 375-493.
- Dylewska, M., 1962: *Apoidea* of the Pieniny Na-tional Park. Part I. *Megachilidae* and *Apidae* (partim). *Acta zool. cracov.*, 7: 423-481. *
- Dylewska, M. i Noskiewicz, J., 1963: *Apoi-dea* of the Pieniny National Park. Part II. *Colle-tidae*, *Andrenidae*, *Halictidae*, *Melittidae*, *Apidae* (*Nomada* Scop.) *Acta zool. cracov.*, 8: 477-532.
- Dylewska, M. i Zabłocki, J., 1972. Nowe i mało znane gatunki pszczoł (*Hymenoptera*, *Apoi-dea*) z obszaru Polski. *Acta zool. cracov.*
- Schnaider, J., Schnaider, J., Schnaider, Z., 1961: Klucze do oznaczania owadów Polski. Część XXVII. Motyle — *Lepidoptera*, z. 37, *Aege-riidae*.
- Trojan, P., 1970: Klucze do oznaczania owadów Polski. Część XXVIII. Muchówki — *Diptera*, z. 24, *Bombyliidae*, z. 25, *Therevidae*, z. 27, *Asili-idae*.
- Trojanowa, R., 1956. Klucze do oznaczania owa-dów Polski. Część XXVIII. Muchówki — *Diptera*, z. 35-36, *Conopidae*, *Pyrgotidae*.

Sekcja Entomologiczna im. J. Prüffera
Koło Naukowe Biologów UMK
w Toruniu